

Het Festival of Fools was een succes in Athene en jaren geleden ook in Amsterdam. Het is daarom merkwaardig dat jullie ontbreken in Amsterdam Culturele Hoofdstad, terwijl het festival eerst wel onderdeel van het programma was.

„Was. Dat klopt. Ze plakken op ons nu het label ouderwets. En dat terwijl clownerie een van de oudste vormen van theater maken is. Steve Austen (een van de organisatoren van Amsterdam Culturele Hoofdstad, red.) zat oorspronkelijk in de Fools-stichting. De theaterwereld is nu meer op de commerciële toer, het alternatieve Festival of Fools paste daar niet in. Het festival is wereldberoemd. Ik heb ervoor van Moskou tot Nieuw-Zeeland gereisd. Dit jaar zouden we subsidie van de gemeente krijgen, maar het ziet er naar uit dat het niet doorgaat. Ook niet los van de manifestatie. Ik had al toezeggingen van Federico Fellini, Frank Zappa, Sid Caesar, John Cleese: ze wilden allemaal naar het

symposium over de clowns komen. We zullen het nu naar 1988 verplaatsen.

„Er circuleerden voor Amsterdam Culturele Hoofdstad lijsten met aanvragen voor subsidie. A-, B-, en C-lijsten. De A's waren evenementen die zeker doorgingen. De B's stonden voor goede ideeën waar geen geld voor was, terwijl de C's artistiek nog doorgesproken moesten worden. Wij stonden op een B-lijst: *good idea, bad luck.*”

Als het Festival of Fools voor zo'n manifestatie wordt geschrappt, wijst dat dan op een behoudende tendens in het theater?

„Ik constateer een opvatting om iets nieuws, moderns en vaak zeer Nederlands te creëren. Zeer Nederlands, daar bedoel ik experimenteel mee. Iets als *Going to the dogs*. Ik vraag me af of dat het moet zijn. Ik kan altijd nog met een koffertje op straat net zoveel entertainment brengen. Dat zal ik ook blijven doen. Kunst heeft hier de neiging met de neus in de wind te lopen, daar ga ik niet in mee.”

Is er wel iets nieuws onder de zon bij de fools, de clowns en komieken?

„Er komen vernieuwende groepen op, maar *comedy* verandert eigenlijk niet zo. Alleen in de manier van pre-

senteren. Met mijn werk haakte ik in op die golf. Met de show *Nightmares* bijvoorbeeld probeerde ik vorig jaar iets nieuws. Een moeilijke combinatie, horror en *comedy*: mensen die lachen en tegelijk bang zijn. Elke avond viel mijn tong eruit, of opereerde ik mezelf op het toneel zodat al mijn darmen eruit hingen. Afschuwelijk en afschuwelijk leuk. Het kostte me veel research; ik heb zo'n 250 horror-films gezien. In horror ben ik trouwens altijd zeer geïnteresseerd.”

Beschouw je jezelf als progressief?

„In die zin dat ik nooit stil sta en risico's wil nemen. Ik breng vaak voorstellingen waarvan ik gedeelten pas diezelfde dag heb geschreven. Bij *Classics II* staat alleen het begin en het eind vast. Daartussenin gebeurt van alles, afhankelijk van de stemming in de zaal. Aan het eind van de avond ga ik aan de deur staan en hoor ik hoe het geweest is. Ik stop er altijd een paar verrassingen voor de band in, zodat die ook wakker blijft. Het publiek wil ik naar de rand brengen; soms gaat het daaroverheen en dan komen ze de volgende keer niet meer. De oudere stellen en jongere punks zijn inmiddels afgehaakt. Eigenlijk treed ik het liefst op in jeugdcentra en

niet in schouwburgen of *Stadhallen*: die jeugdcentra zijn een grotere uitdaging. Er komt een publiek dat niet automatisch in theater geïnteresseerd is.”

Het lijkt erop dat je de laatste jaren vooral in het buitenland succes hebt.

„Het zijn van die golfbewegingen. In Duitsland trok ik in 1979 en 1980 volle zalen; het publiek heeft daarna verwachtingen van je. Ik ben daarna twee jaar gestopt in Duitsland, omdat men het begon te hebben over de kleren die ik droeg en de vrouwen met wie ik optrok. Dat vind ik niet interessant. Er is nu weer een ander publiek. Er is ook een andere *Bundeskanzler* waardoor de parallel met landen als Verenigde Staten en Engeland groter is. Voor een komiek zijn het goede tijden. Ik zou eens naar de States moeten gaan.”

Je noemt je liever clown dan komiek. Heb je contact met andere clowns?

„Voortdurend. Ik correspondeer met clowns. Fellini en ik wisselen ideeën en grappen uit. Je leent van elkaar. In die zin voed je elkaar ook. Daarom is het Festival of Fools voor mij ook zo'n belangrijke gebeurtenis, omdat je elkaar treft. Het is een *convention*.

„Toen ik twee jaar geleden op het jeugdfestival in Rusland was, zag ik de clownsgroep Letzida die al 16 jaar bij elkaar is. Het was de beste groep die ik ooit gezien heb; ze hebben iets abstracts op verschillende niveaus. Zij brengen tegelijkertijd sociale kritiek en entertainment. Ik wilde ze buiten het festival spreken, maar dat mocht niet. Maar ze vroegen me: neem op een bandje alles op wat je weet over clowning, nader ons niet de dicht op straat. Elke dag gaf ik zo'n bandje. Op een dag deden we heel snel met elkaar een improvisatie op straat. We werden bijna gesnapt door de KGB. Het leek wel een film. Na acht dagen van dit soort ontmoetingen zei de tolk tegen me: de clowns zeggen dat hun kunst niet voor niets is geweest nu ze je gezien hebben. Na mijn vertrek werden ze gearresteerd. Via derden hoorde ik hoe het met ze ging. Onlangs zijn ze vrijgelaten: ze zouden dit jaar naar het Festival of Fools komen. Dat gebeurt nu dus ook niet.”

Classics II lijkt een soort compilatie van het beste uit je werk. Een afsluiting van een tijdperk?

„Het is een soort *best-of-show*. Maar clowns kun je altijd doen. De Zwitserse clown Dimitri heeft in twaalf jaar maar twee shows gemaakt. Ik weet nog niet wat ik hierna ga doen. Iets over boksen of iets over voedsel. Seks is ook een mogelijkheid. We komen in een uniek tijdsgewricht, met veranderende normen over moraal. Dat heeft ook te maken met Aids. In *Time Magazine* stond een goed artikel over het verbod van *Lady Chatterley's lover*, dat pas na lange tijd is opgeheven. Er komen tijden dat het weer verboden kan worden.

„Amsterdam is de stad waar ik in de toekomst meer wil gaan doen. Het is de enige stad in Europa waar ik mogelijkheden zie voor een club van komieken, waar komieken met elkaar in de slag gaan. Daar zou ik graag optreden. Sterker, ik denk dat dat mijn nieuwe show is.”

JAAP HUISMAN